

Prof. dr. Milan Dimitrijević – pionir obnovitvene nevrologije

Ob 80. življenjskem jubileju

Milan R. Dimitrijević se je rodil v Nišu 27. januarja 1931. V Ljubljano je prišel po končani gimnaziji na študij medicine. Leta 1955 je diplomiral in se po diplomi zaposlil na ljubljanski Nevrološki kliniki, kjer je leta 1962 končal specializacijo iz nevropsihiatrije. Že med specializacijo sta ga poleg klinične nevrologije zanimali predvsem fiziologija in nuklearna medicina. Velik vtis je nanj naredila prav klinična nevrofiziologija, s katero se je srečal na Švedskem, najprej v Stockholmu, kasneje pa še v Linköpingu. Tja je šel na krajša podiplomska izpopolnjevanja. Švedski fiziologi so v šestdesetih letih prejšnjega stoletja spoznali potrebo po razlagi mnogih nevroloških pojavov s fiziološkimi mehanizmi. Tako se je iz eksperimentalne fiziologije razvila klinična nevrofiziologija, ki je z velikim poletom odkrivala neznanke svoje stroke. Leta 1963 je bil dr. Dimitrijević na podiplomskem izobraževanju v Nacionalni bolnišnici *Queen Square* v Londonu. Ta bolnišnica z Inštitutom za nevrologijo je bila najprimernejše mesto za mladega, radovednega in kliničnega znanja željnega zdravnika. V Londonu se je tako v mnogih akademskih debatah razvijalo znanje o spastičnosti pri človeku. Spoznal se je tudi z dr. Petrom Nathanom, znanim nevrologom konzultantom in raziskovalcem na londonskem nevrološkem inštitutu. Skupaj sta začela raziskovati problem spastičnosti in večkrat je dr. Nathan prišel za dalj časa v Ljubljano. Skupno sta več let opravljala odlične raziskave in jih publicirala v šestih delih *Študij spastičnosti pri človeku*, ki so izhajala v letih od 1967 do 1973.

Pri prvih obiskih v tujini je Milan R. Dimitrijević že leta 1959 ustanovil Laboratorij za EMG, takrat na Ortopedski kliniki, malo kasneje pa EEG laboratorij v kleti stare Nevrološke klinike. Takrat je Dimitrijević že dobil prve sodelavce.

Po reorganizacijah tedanjih Kliničnih bolnišnic je leta 1969 iz Laboratorija za nevrofiziologijo nastal Inštitut za klinično nevrofiziologijo. Med sodelavci je bilo šest zdravnikov in ustrezna ekipa nevrofiziolo-

ških asistentov ter nekaj elektroinženirjev. Milan R. Dimitrijević je takrat, zavedajoč se, da je izobraževanje temelj stroke, vse sodelavce pošiljal v centre, kjer sta bili razviti vrhunska klinična nevrofiziologija in nevrologija. Sodelavce je jubilant rekrutiral na manj običajen način: zainteresirane medicince ali mlade zdravnike je vabil na strokovne sestance, kjer so se spoznavali. Njegovo stališče je bilo, naj sodelavce izberejo vsi, se z njimi čim več pogovarjajo in ugotovijo, ali so primerni za skupinsko delo. Skupaj so brali priporočena dela, o njih poročali na sestankih in kmalu sami sodelovali pri nekaterih meritvah. Na tak način se je na Inštitutu za klinično nevrofiziologijo sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja zbralo devet zdravnikov in trije inženirji. Dr. Dimitrijeviću je z njemu lastno organizacijsko sposobnostjo uspelo ustvariti prijetno delovno ozračje, priskrbel je potrebne naprave in drugo opremo ter izbral ostale sodelavce. V istem času je Dimitrijević (prvič leta 1971) za krajši čas obiskal Inštitut za rehabilitacijo in raziskave v Houstonu (Texas) in bil gostujoči profesor klinične nevrofiziologije. Nato je tam ostal vse dlje in se vračal v Ljubljano, leta 1975 pa je Ljubljano za stalno zapustil in prevzel vodstvo oddelka za klinično nevrofiziologijo pri Inštitutu za rehabilitacijo in raziskave v Houstonu. Sprva so v to ameriško nevrofiziološko enoto prenesli več raziskovalnih metod, ki so jih tedaj uporabljali v Ljubljani, in takrat so se v Houstonu pojavljali že prvi zametki oddelka, ki je pozneje prerasel v ustanovo, formalno odprto leta 1987 na Baylorski medicinski fakulteti kot Oddelek za restavrativno nevrologijo in človeško nevrobiologijo. Prof. Dimitrijević je postal njen prvi profesor restavrativne nevrologije. Ta stroka si je tedaj že utrdila mesto po svetu.

Dr. Dimitrijević je že sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja spoznal, kako potrebno je interdisciplinarno sodelovanje različnih medicinskih strok. Zato ni naključje, da je imel Inštitut za klinično nevrofiziologijo enega prvih računalnikov v Ljubljani, da je imel ustrezno skupino inženirjev in da je razvijal svoj sistem raziskovalnega in kliničnega dela. Prav tako je Dimitrijevićeva zasluga, da je v Ljubljani začel sodelovati z drugimi

podobnimi ustanovami: z Zavodom za rehabilitacijo, z Nevrokirurško kliniko, s Kliniko za plastično in reparativno kirurgijo in z drugimi.

Znanstveni interes, ki je prevzel Dimitrijevića že v času njegove specializacije, še vedno živi. Ostaja dejavni raziskovalec, ki je kot prvi avtor objavil 50 člankov v revijah, ki jih indeksira SCI, z drugimi soavtorji pa še nadaljnjih 70 znanstvenih člankov. Napisal je nad 50 poglavij v tujih strokovnih knjigah in organiziral devet simpozijev o obnovitveni nevrologiji. V sklopu teh simpozijev je pri založbi Karger izdal serijo knjig z naslovom *Recent Achievements in Restorative Neurology* (Sodobni dosežki v restavrativni nevrologiji). Dimitrijević je član uredniških odborov najbolj znanih nevroloških revij, komitejev in združenj. Za svoja dela je dobil vrsto odličij, častnih doktoratov, članstev v različnih združenjih in akademijah. Našteli bi le najpomembnejše: je častni doktor poljske medicinske akademije v Varšavi, častni doktor medicinske fakultete v Linköpingu na Švedskem in dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Za svoja dela je v Sloveniji leta 1975 prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča, leta 1986 pa Kidričevo nagrado za izredne dosežke na področju študija spastičnosti pri človeku.

Prof. Dimitrijević je odigral pomembno vlogo pri razvoju klinične nevrofiziologije in nevrologije v ljubljanskem Kliničnem centru (KC) oziroma na ljubljanski Medicinski fakulteti. Z njegovo pomočjo je Inštitut za klinično nevrofiziologijo ljubljanskega KC postal izredno ugledna ustanova, znana tako v Evropi kot tudi v ZDA. Predvsem pa je Dimitrijevićeva vloga izrednega pomena v mednarodnem prostoru, kjer je pridobil sodelavce zanjo ne le v ZDA in Evropi, ampak tudi v Aziji in drugod. Velja za mednarodnega pionirja obnovitvene nevrologije.

Zvonka Zupanič Slavec

Literatura

1. Janko M. Dimitrijević, Milan. V: Enciklopedija Slovenije, zv. 2. Ljubljana: MK, 1988: 260.
2. Janko M. Profesor Milan R. Dimitrijević. Zdrav Vestn 1993; 62: 339–40.
3. Drinovec J. Aktualni pogovor s prof. dr. Milanom Dimitrijevićem. Zdrav Vestn 76 (2007): 266–70. Glej tudi: <http://vestnik.sz.d.si/sto7-4/sto7-4-263-271-4.htm>
4. Zupanič Slavec Z. Dimitrijević, Milan, sl. zdravnik nevrolog. V: Javornik M (ur.) Veliki *splošni leksikon: v osmih knjigah*. Ljubljana: DZS, 1997–1998: 831.
5. Zupanič Slavec Z. Milan Dimitrijević: zdravnik, nevrolog (1931): vabila iz širnega sveta. V: Brun N. (ur.) Znameniti Slovenci. Ljubljana: Forma 7, 2000: 64–5.
6. Intervju avtorice s portretirancem novembra 2010.